

B I N F O R M A Č N Í B U L L E T I N

ZVLÁŠTNÍ VYDÁNÍ

VELVYSLANECTVÍ JAPONSKA V ČR

Praha 1, Malá Strana, Maltézské náměstí 6

9. června 1993 oslavil japonský národ svatbu Jeho císařské výšosti korunního prince **Naruhita** se slečnou **Masako Oowadovou**, nyní již korunní princeznou Japonska. Toto šťastné spojení korunního prince Naruhita a korunní princezny Masako znamená začátek nové etapy v dlouhé historii japonského císařského rodu.

Článek 1 Ústavy Japonska říká, že "Císař je symbolem státu a jednoty lidí, své postavení odvozuje z vůle lidí, s kterým sdílí vládnoucí moc." Jako přímý dědic císaře Japonska nese korunní princ velkou odpovědnost za národ. Výběr jeho nevěsty proto nebyl jednoduchý. Pečlivě se zvažovalo zdraví, charakter, dosažené vzdělání a mnoho dalších podrobností o budoucí korunní princezně. Ale toto šťastné spojení je především shátkem dvou rozdílných jedinců, jejichž vzájemná náklonnost je přivedla k shátku.

UDÁLOSTI

vedoucí k zasnubám korunního prince a slečny Masako Oowadové

Korunní princ a slečna Masako Oowadová se poprvé setkali 18. října 1986 na recepci v paláci Tógu císařského paláce Akasaka, uspořádané na počest oficiální návštěvy princezny Eleny ze Španělska. Krátce po té následovalo několik vzájemných setkání, během kterých se oba vzájemně poznávali. Nicméně, v roce 1983, byla Masako vyslána na studium do Anglie jako diplomatický atašé a udržet vzájemné kontakty mezi oběma bylo velmi obtížné. Během několika následujících let pokračovala Masako ve studiu a posléze nastoupila kariéru na **ministerstvu zahraničních věcí**. Korunní princ nezapomněl na Masako, i když se neviděli a ne-setkali po mnoho let. Nakonec, v květnu 1992, bylo vyhověno jeho velké prosbě a byla poslána zpráva pro prostředníkovy rodině pana Owady o tom, že Masako byla vybrána, aby se stala **korunní princeznou**. Ve světe vážnosti a zodpovědnosti, kterou nesou členové císařské rodiny, nebylo pro Masako a její rodinu jednoduché se rozhodnout. Od května do prosince se oba opět několikrát setkali a korunní princ na svém rozhodnutí trval a svěťoval se Masako o svých citech.

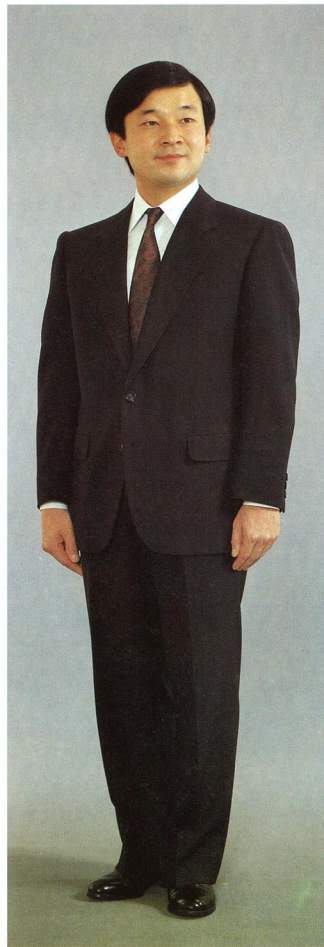
Dne 12. prosince Masako vyslovila souhlas s nabídkou korunního prince. Dne 25. prosince navštívila Masako palác Tógu, kde se setkala s korunním princem a současně byla přijata císařem a císařovnou.

Dne 8. ledna 1993, hlavní správce císařského paláce předal rodině Oowadových formální nabídku zasnub korunního prince a Masako, aby mohlo začít projednávání souhlasu.

STRUČNÝ ŽIVOTOPIS KORUNNÍHO PRINCE NARUHITA

Korunní princ Naruhito se narodil **23. února 1960** v Tokiu jako nejstarší syn císaře **Akihita** a císařovny **Mičiko**. Prince Hiro, jak jej nazývali do doby, než byl uveden do úřadu korunního prince, se začal účastnit úředních funkcí a ceremonií až ve svých dvaceti letech v roce 1980, po dovršení své plnoletosti. Korunním princem byl jmenován po smrti svého dědečka, zesnulého císaře Hirohita, a po nástupu svého otce, císaře Akihita, na trůn dne **7. ledna 1989**.

V roce 1982 ukončil princ Naruhito studium historie na fakultě literatury univerzity Gakušūin a poté začal se svým rozšířeným výzkumem na filozofické fakultě téže univerzity. Na podzim roku 1982 byla část jeho téze pod názvem "Některé poznámky o evidenčních číslích lodí severní celní pošty starého přístavu Hjógo" otištěna v periodiku Společnosti historie dopravy. V červnu 1983 vstoupil na Mertonovu kolej Oxfordské univerzity, kde studoval hospodářské dějiny a později se soustředil na studium distribuce některých druhů zboží a dopravy v Evropě, převážně v Anglii v 18. století. Po svém návratu do Japonska v roce 1985 vstoupil korunní princ opět na studia na univerzitu Gakušūin, kde v roce 1988 získal akademický titul "Master of Arts". Výsledky jeho výzkumů, prováděných v Anglii, byly publikovány v Oxford University Press pod názvem "Temže jako hlavní dopravní cesta – Studie o navigaci a dopravě na Horní Temži v 18. století". V červenci 1989 byl korunní princ vybrán na čestné stipendium na

Mertonovu kolej Oxfordské univerzity, kde v roce 1991 získal titul doktora občanského práva.

Korunní princ jako člen císařské rodiny navštívil Brazílii, Nepál, Bhútán, Indii, Německo, Belgie, Maroko, Velkou Británii, Španělsko, Venezuelu a Mexiko.

Největším koníčkem korunního prince Naruhita je **hudba** – sám velmi dobře hraje na housle a violu. Rád podniká horolezecké výstupy a je členem klubu Japonských alpinistů. Rád hraje i tenis. Korunní princ má mladšího bratra, prince Akišina, a sestru, princeznu Sajako.

STRUČNÝ ŽIVOTOPIS KORUNNÍ PRICEZNY MASAKO

Korunní princezna Masako se narodila **9. prosince 1963** v Tokiu jako nejstarší dcera pana Hisašio Owady a jeho choti Jumiko.

Korunní princezna, dcera diplomata - náměstka ministra zahraničních věcí Japonska, je pravou internacionalistkou. V roce 1966 chodila do mateřské školy v Moskvě. Po dvou letech se celá rodina přestěhovala do Spojených států, kde Masako vstoupila do 81. veřejné školy v Riverdale, New York. V roce 1969 se vrátila zpět do Tokia a v roce 1971 začala chodit do základní školy v Haramachi a v Tomihise a od roku 1972 do roku 1976 navštěvovala základní školu Denenchofu Futaba a poté, od roku 1976 do roku 1979, nižší střední školu (Denenchofu Futaba Junior High School). Od roku 1979 pokračovala ve studiu na střední škole tamtéž. Následoval návrat do Spojených států a vstup na Belmontovu vysokou školu, po jejímž končení byla Masako zapsána v roce 1981 na Harvardskou univerzitu, kterou v roce 1986 ukončila a v dubnu 1986 vstoupila na právnickou fakultu Tokijské univerzity. Po složení obtížných zkoušek do diplomatických služeb v roce 1986 začala pracovat na ministerstvu zahraničních věcí. V roce 1990 obhájila titul doktora filozofie mezinárodních vztahů na Balliově vysoké škole Oxfordské univerzity a poté se vrátila zpět do Tokia, kde zahájila svou diplomatickou kariéru na 2. odboru pro Severní Ameriku Úřadu pro záležitosti Severní Ameriky ministerstva zahraničních věcí. Z titulu své funkce se zúčastnila jednání o obchodních vztazích mezi Japonskem a USA. V lednu 1993 na svou diplomatickou kariéru rezignovala.

Korunní princezna Masako má velmi ráda hudbu, horské túry, lyžování a tenis. Hovoří plyně anglicky, německy a francouzsky. Má dvě mladší sestry, Reiko a Secuko.

CÍSAŘSKÁ SVATBA JE PLNÁ RITUÁLŮ

Podle zákona o císařské dynastii musí zasnoubení mužského potomka císařské rodiny schválit **Rada císařské dynastie**. Skládá se alespoň ze dvou členů Císařské rodiny, z hlav horní i dolní sněmovny, premiéra, šéfa justice Nejvyššího soudu a dalších zástupců národa. Při posuzování vhodnosti zasnoubení se Rada zaměří zvláště na charakter budoucí manželky. Rada císařské dynastie se sešla ráno 19. ledna a bylo oficiálně rozhodnuto, že se korunní prince a slečna Owadová mohou zasnoubit.

Nosai no gi

12. dubna se konal zasnubní rituál. Posel korunního prince navštívil rezidenci budoucí princezny a předal jí zasnubní dar. Bylo to **pět štůček hedvábí**, pár čerstvých mořských pražem a karton šesti lahví saké.

Masako Owadová, oděna v kimonu, přijala dary, které jí předal Hiroo Kanno, velmistř domácnosti korunního prince a zašepkala "Uctívě přijímám".

Mořská pražma symbolizuje štěstí, saké oslavu a z hedvábí se ušije obřadní oděv.

Velmistř ústně vysvětlil význam darů rozložených na stole před zlatým paravánem v prvním patře Owadovy rezidence v tokijské čtvrti Meguro. Obřadu se zúčastnil i otec Masako, první náměstek ministra zahraniční Hiroo Owada a její matka Jumiko.

Velmistř se pak vrátil do rezidence korunního prince a oznámil mu, že slečna Owadová nabídku přijala.

Korunní princ ve formálním oděvu se pak odebral do císařského paláce a oznámil své zasnoubení předkům.

Podle sdělení Agentury pro císařské záležitosti vykonali Owadovi později téhož dne zvdvořilostní návštěvu v paláci. Během ní princ a Masako oznámili císaři a císařovně, že se oficiálně zasnoubili. Princ poděkoval rodičům za podporování jeho úmyslu ožení se a slíbil, že bude žít ještě uvážlivě. Císař byl potěšen a vyjádřil naději, že se snoubenci budou těšit dobrou zdraví.

Císařovna řekla budoucí princezně, aby si vžíla každého dne, který ještě stráví se svou rodinou.

Odpovědne přišlo císaři, císařovně a korunnímu princovi pogrulovat mnoho příslušníků císařské rodiny a nejvyšších úředníků, včetně premiéra **Kiichi Mijazawy** a nejvyšších představitelů Agentury pro císařské záležitosti, Nejvyššího soudu i obou sněmoven parlamentu. Veřejnost podepisovala své gratulace před Agenturou pro císařské záležitosti.

20. dubna přišel císařský posel oznámit Owadovým datum svatby. Bylo stanoveno na 9. červen a tento den byl vyhlášen **státním svátkem**.

Kekkon no gi

Na rozdíl od normálních svatby, satební obřad 9. června zahájil sérii rituálů, které jsou nutné pro uzavření sňatku korunního prince a Masako Owadové. Ale obřad v císařské svatyni Kašikodokoro v císařském paláci je z nich nejdůležitější.

Ráno, v 6.30 přijel emisar korunního prince a dvorní dáma do rezidence Owadových a oznámili, že odvezou Masako k satebním obřadům. Vprovázela členy své rodiny, byla odvezena autem Agentury pro císařské zvláštnosti do Císařského paláce. Na místě očisty u svatyně Kašikodokoro se omyla vodou z naběračky a poté jí upravili účes ve starodávném stylu *osuberakaki*. Oblékli ji do *džínhiote*, několikvrstvého kimona, které se nosilo u císařského dvora ve středověkém Japonsku. Pro satební obřad bylo zhotoveno letní džínhiote. Ačkoliv je podstatně lehčí než zimní, přece jen váží kolem dvaceti liber. Korunní princ opustil svou rezidenci v tokijském obvodu Moto-Akasaka a převlékl se do *óni no ho*, obřadního roucha v barvě slunce, které smí nosit pouze korunní princ. I to je v letním provedení.

Vlastní obřad začal v 10.00 hodin dopoledne. Korunní princ je veden vrchním dvorským obřadníkem do svatyně Kašikodokoro. Vstoupí do vnitřní části svatyně. Nevěsta kleče vlevo od prince. Princ přijme od vrchního obřadníka ratolest posvátného stromu, obětuje ji na oltář a čtyřikrát se pokloní. Masako se klání vkléc. Princ pak slavnostním tónem přečte manželskou přísahu v archaickém jazyce.

Ve vnějších prostorách svatyně si pak ženich a nevěsta přijíjí

čískou saké, které jim nabídli vrchní obřadník a tím se z nevěsty stává princezna následkna trůnu.

Tento moment zahajuje novou kapitolu v historii dynastie, která trvá již *dvacet šest století*.

Mezi asi 800 hosty, kteří očekávali novomanžele před svatyní, byli členové císařské rodiny, rodina nevěsty a nejvyšší představitelé soudní, legislativní i výkonné moci státu, ale podle císařských zvyklostí ne císař s císařovnou.

Asi v 11 hodin se konaly bohoslužby ve svatyních Koreiden a Šinden, zasvěcených císařským předkům.

Čoken no gi

Dopoledne ve 3 hodiny začal obřad audience. Novomanželé v šatech západního stylu (princezna s diamantovou členkou) oznámili císaři a císařovně v *Macu no ma* – audienci sál Císařského paláce, že uzavřeli sňatek.

Korunní princ byl vyznamenán Velkou stužkou nejvyššího řádu chryzantémy a princezna Masako dostala První řád drahocenné koruny, nejvyšší řád, který může získat žena. Princ pak poděkoval za úspěšný průběh satebního obřadu a všichni čtyři si připili saké. Poté učinili několik gest, jakoby jedli hůlkami obřadní jídla.

Novomanželé ještě navštívili císařovnu vdovu a informovali ji o svém sňatku. Poté se vydali na cestu dlouhou 4,2 km do svého nového domova v Paláci Akasaka. Hustý déšť, který trval celé dopoledne, konečně ustal, takže mohli jet v otevřené limuzíně, jak bylo původně plánováno. Její stejnou trasou, jako císař Akihito a

císařovna Michiko o svém satebním dnu. Lemovalo ji na 200 tisíc diváků.

Hudby Metropolitní policie a Sil sebeobraný hrály Nový slavnostní pochod, který zkomponoval speciálně pro tuto příležitost skladatel Dan Ikuma.

Po příjezdu do své rezidence vykonali obřad *kuzen no gi* – první společné jídlo o samotě.

Posledním obřadem satebního dne je *mikajonomoči no gi* – prosba, aby se narodil zdravý princ. Malé rýžové koláčky se položí na čtyři stříbrné podnosy a potom do krabičky z růžového dřeva. Na každém tácu je jeden koláček za každý rok od narození nevěsty. Krabička zůstane v ložnici manželů tři dny a ráno čtvrtého dne je zakopána v zahradě na šťastném místě.

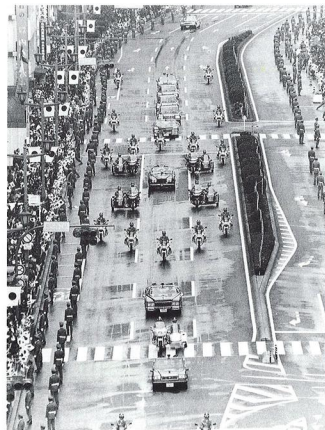
Oslava svatby pokračovala dále šesti bankety, konanými 3 dny po sobě v síni *Homeiden* v Císařském paláci. První začal v poledne 15. června. Banketě se zúčastnilo na 2700 nejvyšších státních představitelů, guvernérů prefektur, prezidentů místních sdružení, starostů měst, členů diplomatického sboru a jejich manželé i představitelů různých organizací.

Premiér Kišiči Mijazawa novomanželům pogratuloval a císař Akihito řekl: "Rád bych vyjádřil svou hlubokou vděčnost všem, kteří tento sňatek přivítali a popřáli všem lidem štěstí."

Na těchto 6 banketě bylo ze státního rozpočtu uvolněno *1,7 milionu amerických dolarů*.

26. června odjeli novomanželé do svatyně *Ise* v prefektuře Mie, zasvěcené bohyni *Amaterasu Omikami* – božského předka císařského rodu a pak navštívili Kašihar v prefektuře *Nara*, aby oznámili svůj sňatek v Mausoleu císaře Džinnu.

Série satebních obřadů končí oznámením svatby v Mausoleu císaře Šówa (Hirohita) po návratu do Tokia.

CÍSAŘ MÁ NYNÍ SYMBOLICKOU A SJEDNOUCÍ ROLI CÍSAŘ NEVLÁDNE A NEPANUJE

Jošiaki Itó

Ústava z roku 1947 napsaná Američany po porážce Japonska v II. světové válce, označuje císaře jako "symbol státu a jednoty lidu" – ne jako hlavu státu nebo panovníka. Císař nemá žádnou faktickou moc.

Podle Ústavy Meidži, vyhlášené v roce 1890, císař Japonsku vládl. Měl právo suverenity a byl vrchním velitelem armády a námořnictva. Před a během II. světové války nařídila vláda lidem považovat císaře za žijícího boha.

Podle současné ústavy vykonává role ústavou vymezené se souhlasem kabinetu. Tak např. jmenuje **ministrského předsedu** a šéfa justice nejvyššího soudu, navrhne kabinetem. Také potvrzuje jmenování státních ministrů a dalších úředníků a přijímá zahraniční velyšlance. Mezi jeho povinnosti dále patří vyhlášovat zákony a smlouvy, svolávat parlament a udělovat vyznamenání.

Princ Akihito se narodil 30. listopadu 1965. V roce 1988 absolvoval fakultu politiky univerzity Gakušín a pak studoval zoologii na St. John's College v Oxfordu. V červnu 1990 se oženil s Kiko Kawasimovou, postgraduální studentkou psychologie na univerzitě Gakušín. Mají dceru Mako. Princezna Sajiko se narodila 18. dubna 1969. Studuje japonskou literaturu na univerzitě Gakušín.

CÍSAŘSKÁ SVATBA Šumon Miura

V jednu tohoto roku prakticky všemi sdělovacími prostředky proletěla ohromující zpráva o zasnábkách korunního prince Naruhita a Masako Owadovou, která tak ukončila několik let trvající dohady o budoucí partnerce korunního prince. Zásnuby, oficiálně potvrzené 19. ledna, se konaly 12. dubna. Očekávání, kteří předcházeli zprávám o rozhodnutí korunního prince, a oslavy, které následovaly, svědčí o trvalém zájmu veřejnosti o zležitosti této výjimečné rodiny. Vždyť v sázce je následnictví japonského císařského úřadu, nejstarší dědičné monarchie na světě.

Zákon o císařské dynastii jasně uvádí, že k následnictví se musí přistupovat podle práva prvorozenosti. Nebylo však tomu vždy tak. Až do druhé poloviny 17. století byly **boje o následnictví** zcela běžné. V té době bylo také běžné, že císaři měli několik manželek a výběr dědice byl často určován podle politické síly klamu, ze kterého manželka pocházela. Jestliže byly dva klany více méně rovnocennými soupeři, nutné následoval boje. Občas mohl usoudit na trůn i mladší bratr zesnulého císaře; někdy se následníkem trůnu mohl stát i císařovna.

Například v roce 607, kdy bylo vysláno první poselství do Číny "**ze země vycházejícího slunce**", byla japonským panovníkem dvakrát. Později vlády ještě dvě císařovny, jedna z nich dokonce dvakrát. První z panujících císařoven, **Suiko** (593 - 628), byla dcerou císaře, zatímco druhá, **Kijōgoku** (vláda 645 - 645) později panovala pod jménem **Saimai** (655 - 61), byla vdovou po císaři. Kijōgoku usadila na trůn proto, aby jej předala svému synovi, až bude plnoletý.

Postupně se uzákonňovalo právo nejstaršího syna usadit na trůn. V tom se odráží snaha upevnit centrální státní moc po porážce Tchchangskou Čínou v roce 663. Během několika desítek let po této bitvě přikázal císař sestavit oficiální historii Japonska v japonské – a čínštině a první antologii básní – **Manjōšū**. Tento sborník obsahoval básně příslušníků císařského dvora i písně hraničářů, zpívané při obraně země daleko od domova.

Poslední skutečná válka o následnictví přišla se smrtí císaře **Tendžiho** (661 - 72). Tehdy mladší bratr Tendžiho postavil armádu

a zaútočil na hlavní město. Po porážce Tendžiho syna a určeného dědice, nastoupil na trůn jako císař Tenmu. Později historici, kteří považovali následnictví císaře Tenmu za nelegitimní, pro vlastní uspokojení napsali, že Kōbun de facto panoval, ale protože nezačal žádného mužského dědice, stal se v průběhu doby následníkem jeho strýce.

Císař Tendži – "Božská moudrost" a císař Tenmu – "Božská udanost" – bývají vpravdě označováni jako praotcové – dvojčata, kteří se navzájem doplňovali a z Japonska vytvořili sjednocený stát. Jejich panování svědčí o kodifikaci a upevnění mnoha důležitých státních institucí včetně monarchie. Obřad korunovace a ceremonie si n souvisejících se zachovávali do současnosti a řídí se pravidly pocházejícími právě z doby vlády císaře Tenmu. Ale období, začínající Tendžiho vládou a končící počátkem devátého století, bylo jedním obdobím v japonské historii, během kterého měl císař skutečnou politickou moc. V ostatních obdobích byla role panovníka pouze symbolická. To bude asi jedním z důvodů, proč japonská císařská dynastie, na rozdíl od monarchií evropských, byla schopna v nepřerušované linii existovat po tak dlouhou dobu. Historické záznamy dokazují existenci císařské dynastie již před 1300 nebo 1400 lety (mýty a legendy, samozřejmě pocházejí z mnohem vzdálenější minulosti).

V dřívějších dobách se členové císařské rodiny žili mezi sebou mnohem více než faraoni v dávném Egyptě. Dokonce i dnes někteří myslí, že dědic císařského trůnu by měl být oddán se ženou z císařské rodiny nebo ze staré šlechtické rodiny. Pravdou zůstává, že ženy, žijící mimo tento uzavřený okruh, přiváděly na svět císařské následníky po mnohá stáletí. Z historického hlediska tato "nová krev" pocházela vždy z nejvlivnějších rodin té doby. Manželka zesnulého císaře Sōwa, císařovna Nagako, se narodila na císařském dvoře, ale její matka byla z rodiny vládkyně: rodina Šimazu vládla v Sacumě v období Edo (1600 - 1868) a seřadila důležitou roli při revoluci Meidži v roce 1868. Před tím nebylo neobvyklé, že manželky císařů byly vybírány z vládnoucího rodu Tokugawů.

Ačkoli současnou císařskou svatbu s dívkou "z lidu" můžeme považovat za pohádkový románec lásky, odráží zároveň danou situaci. Současný císař se žení v roce 1959, právě na počátku meteorického ekonomického vzestupu Japonska, a bral si dceru průmyslového magnáta. Snoubenka korunního prince Naruhita, Masako Owadová, je dcerou vysoce postaveného člena vlivné japonské byrokracie. Je zajímavé, že právě v době, kdy se Japonsko snažilo rychle integrovat do celosvětového společenství, rodina Masako, patřící do vyšší střední třídy, žila v různých městech světa, podle toho, jak její otec – diplomat měnil své působení. A ve společenství, které klade velký důraz na vzdělání – Masako vystudovala Harvardskou univerzitu a elitní Tokijskou univerzitu – a po složení velmi těžkých zkoušek pro pracovníky zahraniční služby nastoupila vlivné úspěšnou dráhu diplomata. Korunovní princ se také dostalo vynikajícího vzdělání jak v Japonsku, tak i v zahraničí. Proto můžeme říci, že **nadcházející** císařská svatba ztělesňuje moderní a stále se měnící tvář japonského císařského dvora. Zásnuby korunního prince Naruhita a Masako Owadové znamenají oživení injecky nové energie a nových myšlenek, které dožijí dlouho ovlivňovat starodávnou rodovou linii.

VEČNÝ POHYB

Masakazu Jamazaki

Šťastnou shodou okolností se letos ve dvou zemích světa ležících na březích Tichého oceánu, slavně dvě významné události: v USA uvítali **nového prezidenta** a Japonsko se chystalo na svatbu **korunního prince**. Pro obě země symbolizují tyto události nový začátek i omlazení: Spojené státy dostaly silnější a schopnější vůdce a v Japonsku se vlivě nová krev do rodové linie, trávající téměř dva tisíce let a potvrdí její mimořádnou životnost.

Nehledě na tuto podobnost jsou ovšem obě události velmi odlišné. Americký prezident byl zvolen, protože byl pokládán za silného, a očekával se od něj hmatatelné výsledky. Na druhé straně nikdo nečeká, že by svatba korunního prince měla viditelný efekt nebo dopad a nikde se neobjevuje prvek konkurence nebo moci. Při uvedení nové Clintonovy administrativy vyjádřili Američané svou naději, že změny a oslavy nového hrdinu. Při sňatku korunního prince neoslavovali Japonci rozkvět individuálního života jako spíše kontinuitu života přirozeného a nový počátek rodové linie.

Jedním z nedostatků moderní kultury, slibující prosperitu právě teď a právě tady, je ztráta zkušenosti z kontinuity života. Místo přechodu od rodiny kmen společnosti združuje pokles o jednotlivce. Rostoucí počet rodin v jednom dítětem a pokles porodnosti to manifestují a jsou důsledkem ekonomických zájmů.

V jistém smyslu je japonská společnost více individualistická než společnost americká. Zlodějské dědičné drahé znemožňují předat jmění potomkům a zakládat rodinné dynastie. Většina Japonci je pevně zakotvena ve střední třídě a nepočítá se sociálním úspěchem, dosaženým druhou či třetí generací; a děti nemohou usku-
tčovat nerealizované ambice svých rodičů.

Tato situace je však nepřirozená a může vyvolat až podvědomý pocit vyhladovění. A tak vzniká potřeba symbolického rituálu, který by umožnil lidem uniknout z reality světa a dít jim pocítit kontinuitu přirozeného života. Japonci vnímají princův sňatek jako alternativní prostředek, který uspokojí jejich důvěrný hlad. Z jiného úhlu má tato událost opacný význam, dává schopnostmi a osobností velmi talentovaného jezdce. Mnohé vynikající kvality budoucí nevěsty byly rozloženy v dísku s charakteristickou moderní ženou, kterou čeká kariéra. Inteligence slečny Owadové a její dosavadní úspěchy jsou v dnešní industrializované a individualistické společnosti považovány za velkou vlivní i hodnotu. A tak v sobě tato svatba spojuje komplex protikladných prvků – nároky moderního života a hlad, který plodí naše společnost.

JEMNÉ ZÁKAZY

Dva drobné příběhy, které se týkají prince Naruhita (domy byl zván zdrobněle: Hironomija) dávají porozumět něčemu z povahy císařské rodiny. Ten první patří ještě do doby císaře Šōwa (Hirohito), kdy se princ, tehdy druhý v linii směřující k trůnu, chystal na své studium v Anglii. Přijel jsem do paláce, abych ho informoval o zahraničních univerzitách, a protože jsem byl, jak naštěstí studuje dějiny dopravy, zeptal jsem se ho, kdy máto záliba vznikla. Hironomija mi odpověděl s překvapivou upřímností: Když mu bylo sedm nebo osm let, procházel se zahrádami uvnitř paláce až přišel ke kamennému rozcestníku, který byl přerostlý živým plotem. Odhrnul křoví, aby si přečetl nápis. A ten zněl: Zde začíná cesta Ōšū. V tu chvíli si uvědomil, že za zdmi paláce je velký svět. Ta cesta vedla ven – a také on chtěl venku najít víc. Rekl jsem si, hle, takový inteligentní a chytřejší chlapec musí jen díky náhodě svého zrození zůstat v uzavřeném světě a věst velmi nepřirozený život. Jeho slova naznačovala, že tento osud přijímá, ale pečlivě volně formulace prozrazovaly nevyšloupenou osamělost a nedostatek volnosti.

Ačkoliv ústava zakazuje využívat císařskou rodinu politicky, vyvíjí císař často neoficiální mezinárodní aktivitu ke zlepšení bilaterálních vztahů. Např. cesta do Číny loňského roku, vůbec první návštěva japonského císaře v Číně, se považuje za krok k upevnění vztahů mezi oběma národy.

Císař Akihito, který nastoupil na trůn **7. ledna 1989**, po smrti svého otce císaře Hirohita, posmrtně nazvaného Sōwa, se narodil v Tokiu 23. prosince 1933. 10. dubna 1959 se oženil s Mičiko Šodovou, nejstarší dcerou Hidesaburō Šody, zakladatele Nissin Flour Milling Co.

Císař Akihito a císařovna Mičiko mají tři děti – prince Naruhita, prince Akitinu a princeznu Sajiko.

Druhý příběh se odehrál v roce 1988, kdy princ, jako první člen císařské rodiny, měl odpálit první míček při národním mistrovství v baseballu. Princ si to zkusil dříve než utáhnout začalo a jeho rány byly tak razantní, že jste slyšeli jejich plesnutí do rukavice chytáře. Ale když se pak princ objevil před zraky desítek tisíc diváků, odpálil míček měkce a obloučkem.

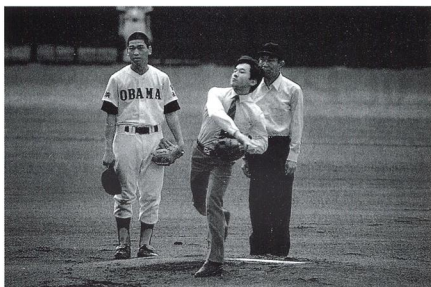
Obě tyto příhody ilustrují jedinečnou povahu císařské rodiny a její schopnost přesahovat dějiny.

Každý z císařů byl nadán protichůdnými talenty a osobnostními rysy. Mnozí z nich byli vynikajícími umělci. Císař Šówa publikoval několik profesionálních prací z oboru biologie a také nyníjší císař Akihito je znám jako talentovaný biolog. Nepochybně je také inteligence a vzdělání korunního prince.

Dalším nezbytným rysem císaře je "císařská nevinnost", čistota až krystalická. Je známo, že když si císař Hirohito jako chlapec hrál "na babu", nikdy neklíčoval doprava nebo doleva, neschovával se, ale utíkal přímo. "Nevinnost" je v této souvislosti spojena se schopností zamaskovat svou vlastní schopnost a kvalitu. Japonští císařové v minulosti neměli vojenskou moc a také svůj kulturní talent nepředváděli veřejnosti. "Sebe-vymazání", nepředvádění se, patří k předním vlastnostem císaře. Chování korunního prince při zahájení baseballového utkání vlastně ztělesňovalo tuto císařskou tradici.

ROLE A FUNKCE

Od nejstarších dob existují tři výrazné funkce císaře. Předně je knězem a bůh, ke kterému se modlí, je věčnost přirozeného života. Kněz, který oslavuje žně, je něco jako papež, který žehná kontinuitě lidského života. Tento aspekt byl a je zřídka viditelný, s výjimkou takových obřadů, jako jsou pohřby nebo korunovace.

Přívěs při korunovačním ceremoniálu odchází císař do tmy, aby se rituálně spojil s bohy Japonska, se silami přírody.

Za druhé je císař mistrem středověké krásy, dvorské vyfíbenosti. A opět – většina lidí z tohoto světa jmenosti nic ani nezahledne, ale ze soudobé literatury, jako je např. *Gendži monogatari*, Příběh o prince Gendžim, si můžeme udebat představu, co to znamená. V centru této dvorské vyfíbenosti je *waka*, pětiřádková báseň o 31 slabikách (5 - 7 - 5 - 7 - 7), po staletí v Japonsku populární. Císařský salón poezie, malířství a hudby měl své období rozkvětu i období úpadku, ale přesto přežil. Jednou z tradičních událostí v císařském paláci je *Utakai Hadzime*, císařská novoroční recitace poezie. Své básně přednáší císař, členové jeho rodiny, básníci a jiní Japonci. A tyto básně jsou dalším příkladem onoho "sebe-potlačení": nejsou výrazné, plynou jako voda a předvádějí bez okázalosti zřejmou dovednost. V průběhu historie, ať se jedná o divadlo *Nô* či o čajový obřad, vznikly umělecké formy v jedné společenské třídě a šířily se do dalších. A někdy proto, že je podporol nebo se na nich účastnil císař.

A za třetí: císařská rodina fungovala jako autorita "reálného života", která sjednocuje zemi a vládné jí, i když skutečně moc pomínila koncem éry Nara (710 - 784). Od té doby vláda císařská rodina jen zřídka. V průběhu posledních 2000 let se jako politická síla projevil císař Kanmu (736 - 806), Širakawa (1053 - 1129), Goširakawa (1127 - 1192), Go-daigo (1288 - 1339) a mnohem později Meidži (1852 - 1912), i když ten byl více konstitučním monarchem.

Japonská císařská rodina žije nábožensky život v nejlhubším smyslu slova.

Nejde tu o podrobnosti dogmatu a víry, sama jejich existence je výpověď o náboženství. Na západě, a samozřejmě ve zbytku Asie, je císařská rodina sektářská: svého místa dosáhla prostřednictvím politické či vojenské moci a je stále ohrožena těmi, kteří ji chtějí vystředit. Proto aby vládli, potlačují opozici a neustále prohlašují své právo na vládu.

Ale japonská císařská rodina je od šestého nebo sedmého století osvobozena od handrkování se o moc. Moderní ústava definuje přesně pro císaře "nepolitické postavení", i když to bylo realitou už v desátém století. Politickou moc měli nižší, světsější třídy: šlechta, samurajové, a v moderní době politici. Misto císaře bylo většinou v pozadí, sloužící věčné kontinuitě života.

NRÓKÁZALOST

Náboženská autorita císaře je dána i vzácným asketismem jeho domácnosti. Už ve středověku byl císařský palác postaven z nepomalovaného dřeva a nikdy se nestal opulentním obydlím šlechty a samurajů. Středověký císař na trůně nemohl svobodně cestovat, a zejména před jeho korunovací nebylo snadné dostat povolení vykonat pouť do svatyně. V modernější době, kdy západní vlivy našly cestu i na dvůr, využíval císař Meidži všech svých možností navěnek, ale v soukromí vedl spartácký život.

Takový asketismus nebyl vlastní císařům čínským ani západním monarchům. Na západě se ti, kteří se chtěli prokázat svojí morální převahou spíše než vojenským hrdivstvím, stávali mnichy. Z hlediska komparativní kultury lze říci, že západní monarchové měli moc v japonských vojenských šógunátech, kdežto japonští císařové žili ve světě, podobném japonským klášterům.

Ještě dnes, i když vzdálenost mezi světem dvora a světem obecným je menší, mají západní monarchové sklon k mnoha světským radostem a zcela volně realizují své nákupy i jiné cesty.

V oněch "otevřených dvorcích" se zdá, že si podržují starší privilegia, ale ve skutečnosti jsou jen méně důležitými aristokratií. Ale v Japonsku je to jiné. Dvůr si podržuje svou asketiku dodnes.

Dvůr to dává tvář "uzavřenosti", ale je to výsledek historického vývoje. Jednou řádku na tiskové konferenci korunní princ: "Císařská rodina není svobodná: kdokoli bude mojí ženou, musí to chít pochopit." A tímto komentářem cíle princ, že je připraven převzít tradici: Zdá-li se od císaře, aby byl moderním "svatým", je to existence velmi osamělá. A tu mladý Hiroonima pocítil, když se toulal zahrádami a došel ke kamennému mílníku, který vedl k vnějšímu světu.

Osamělost císařské rodiny je v moderní době zřejší. V průběhu vlády Meidži byla stará šlechta nahrazena zbohatlými samurajskými rodin, které vedly revoluci. Usurpovali starou, tradiční dvorskou pozici, ale dvorskou vyfíbenost a estetické vzdělání pomínily. Když skončila druhá světová válka, zrušilo Japonsko statut šlechty a je zřejmé, že jediným zemí na světě, která má monarchu bez šlechty. Výsledkem bylo, že se císařská rodina přiblížila lidu, ale zároveň se od něho izolovala.

LÁSKA

Moderní věk dal velkou šanci předvést císařský manželský život. Byl to císař Šówa, kdo dal této šanci základ. Dal veřejnosti najevo své štěstí s císařovnou Nagako. V jeho gestech a slovech se odrážela jeho láska k císařovně jako k druhovi, moderní respekt a starost jednoho manžela a druhého. Jejich sňatek přesto že byl podle tehdejších zvyklostí "aranžován" byl možná ideálem moderního japonského sňatku.

Když byl císař Akihito korunním princem, stalo se něco úžasného: dědič trůnu se zamiloval do obkany. Nedostatečnost tohoto vztahu byla zjevná od začátku: vztah prince k Mičiko se vyvíjel příliš

hladce: láska, skutečná láska, má své zádrhele, váhání, bolest. Tím se mladý člověk zasněuje. Z tohoto hlediska šestiletý vztah prince Naruhito ke slečně Owadové vlastně přinesl moderní lásku na císařský dvůr.

Historický pohyb v termínech internacionalizace je také jasný. Císař Meidži žil výlučně v Japonsku, ale v době jeho vlády přijímalo Japonsko cizí kultury. Jedním z příkladů je jeho proklamace z roku 1871, nabádající Japonce, aby nosili západní oděv. Říká se, že císař Meidži nosil japonský oděv, jen když vykonával své náboženské povinnosti. A dnes nosí císařská rodina západní oděvy i při formálních příležitostech.

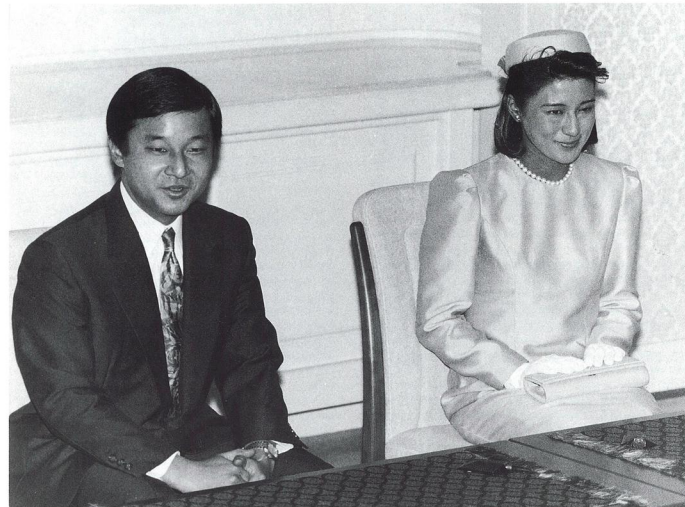
Manželka císaře Meidži, císařovna Šóken, a její vnuci přýmilovali populární píseň té doby, *Sekai Manjū no Uta*, básně o cestě kolem světa. Stejně jako v domcích Japonců i v císařském paláci byla žena, která se svými vnuky snila o vzdálených místech a o tom, že by je chtěla jednou navštívit.

Hirohito, císař Šówa, byl prvním dědicem trůnu, který se ocitl mimo Japonsko. A byl to šokující moment pro mnoho lidí. Jeho syn, nyníšší císař Akihito, byl vychován Elizabetou Gray Viningovou, americkou učitelkou. A když dospěl, stal se představitelem "císařské diplomacie" a intenzivně cestoval. A nakonec princ Naruhito přerušil tradici, starou 2000 let a rozhodl se jako mladý člověk studovat v zahraničí. A jeho volba ženy, která nejdříve jako studentka strávila mnoho let v cizině na Harvardu a v Oxfordu, a potom jako diplomatka, se zdá být vyvrcholením tohoto historického procesu.

CÍSAŘSKÉ ZITŘKY

A jaká je budoucnost císařské rodiny? Jistě můžeme očekávat, že bude diplomatickou reprezentací Japonska vůči vnějšímu světu. Mezinárodní vztahy jsou stále komplexnější a bude tedy nutné podporovat porozumění mezi lidmi. A představa kulturní podoby země je klíčová pro dobré mezinárodní vztahy, a tak císař může udělat mnoho pro svůj lid, když ho reprezentuje ve světě. A tady

není o čem mluvit, takže-li se, zda právě v tom může přesto nová korunní princezna. Samozřejmě, císařská rodina musí pokračovat ve svém poslání, nemůže jen tak odhodit to, co bylo kultivováno po dlouhá století. Výzvu pro moderního císaře není, aby se spoléhal na své vlastní schopnosti a dovednost, ale aby našel způsob, jak uchovat v tomto moderním světě místo své rodiny jako symbolu věčnosti, života a tradice, která se odvinula od asketismu a "císařské nevinnosti".

Jasně řečeno, tradici nelze zachovávat slepě: každá doba musí zacházet s tradicí tvůrčím způsobem. Zapečetěný středověký dvůr není přijatelný pro společnost 21. století. Není jisté, zda mystika dvora vydrží tak dlouho. Víc než co jiného se dnešní Japonci potřebují naučit, jak oslovit svými myšlenkami světovou komunitu v jasném a racionálním jazyku. Ale zároveň současná společnost posuzuje dlouze a tvrdě své "hodnoty" a koriguje je, když je to nezbytné. A myšlenka věčného života a duch asketismu jsou přijímány jako nové myšlení a hodnota ve světě, který prosperuje a dovoluje si všechno. Protiklady císařského sňatku jsou tímž protiklady, které jsou vlastní modernímu životu. Není vhodné předvídat, jak korunní princ a jeho nevěsta tyto protiklady vyřeší anebo jaký dvůr stvoří. Nechme to na jejich mladé citlivosti. My jen s respektem a klidně budeme sledovat, co se v dlouhých perspektivě rozvine v nové císařské generaci.

CÍSAŘSKÁ ROMANCE ODRAŽÍ MĚNÍCÍ SE NÁZOR NA MANŽELSTVÍ

Miu Oikawa

Když se Japonskem rozletěla zpráva, že korunní princ Naruhito konečně našel nevěstu, většina Japonců to v době zpomalení ekonomického růstu přivítala jako dobrou zprávu.

Ale rozhodnutí Masako Owadové vzdát se slibné kariéry a vstoupit do přísného světa císařské rodiny vyvolalo u těch, kdo ji považovali za vzor úspěšné pracující ženy, smíšené reakce.

Mnoho mladých žen se domnívá, že Masako – úspěšná mladá

diplomatka, které se dostalo vzdělání na Harvardu, Oxfordu a na Tokijské univerzitě, se vzdala své úspěšné započaté kariéry a aoustupila nátlaku vzít si prince "pro blaho národa".

Jiní si myslí, že by mohla využít svých schopností a pracovních zkušeností i poté, až se za ní zavře brána Císařského paláce. Názorům žen na manželství, zvláště těch zaměstnaných, se v Japonsku začala věnovat zvýšená pozornost zvláště poté, co se

prezident Bill Clinton a první dáma Ameriky Hillary Rodham Clintonová přestěhovali do Bílého domu a poté, co zásnuby populární herečky Rie Mizajawové se zápisníkem sumó Takahanadou skončili v sláze.

Vydavatel japonské verze časopisu Cosmopolitan, orientovaného na ženy ve věku 23 - 27 let, říká, že všechny tři zmíněné ženy – Owadová, Clintonová a Mizajawová – musely volit mezi "kariérou a manželstvím". "Mnoho zaměstnaných žen se chce pochopitelně vdát a zároveň pokračovat v započaté kariéře. Chťejí také mít děti. Ale aby mohly mít to všechno, musejí překonat spoustu překážek. A právě proto je, myslím, poslední události tak zajímavé."

28letá Naoko, zástupce vedoucího v jedné z hlavních zprostředkovatelských firem, řekla, že pokračovat v práci i po svatbě jí připadalo zcela přirozené. Je vdáná již několik let za Američana. "Ženy, které říkají, že se nechťejí vdát ze strachu, že by si zničily kariéru v zaměstnání, nepokaly asi donad toho pravého", říká a dodává, že manželé i šéfové chápou její snahu uvést obě role do souladu. Je přeshvězena, že chce pokračovat v manželství, ale jediná věc jí trápí – kdy si porůdit dítě. "Ideální by bylo", říká, "zůstat na pár let doma, porodit a starat se o dítě až bude se vrátit do práce. Ale ve skutečnosti to je dost těžké."

Ikuko, šest let zaměstnaná v bance, připouští, že má poněkud "staromodní" názor. Myslí, že ženy by měly být po svatbě doma. Také ona ale chce chodit do práce a "mít kontakt se světem" i po svatbě, ale je si vědoma toho, že výchova dětí je překážkou.

Tomoko Naitová, zaměstnaná u svatební poradenské firmy Altmann Co., říká, že mladé ženy si vesměs přejí pokračovat v práci i po sňatku. "Spousta žen si začíná více cenit sama sebe i vlastního života," říká paní Naitová. "A tento jejich pohled je, alespoň na povrchu, sdílen mnoha muži, ačkoliv mnozí stále ještě preferují manželky v domácnosti před ženami, které se snaží prosadit v zaměstnání."

Poslední vládní průzkum, pro zaměstnané ženy velice nadějný, ukázal, že šťastnějších v manželství je více mužů, kteří si vzali zaměstnané ženy, než těch, jejichž manželky jsou celý den jen doma. Přičítá se to faktu, že v rodinách s dvojitým příjmem za-

městnané ženy zastávají celkem uspokojivé i roli hospodyně.

T. Naitová říká, že problémy současných japonské ekonomiky ovlivnily názor žen na manželství. Japonky si začínají stále více uvědomovat, kdo nebo co je pro ně opravdu důležité, nekladou důraz pouze na materiální faktory, říká. Mladé Japonky už také nehledají manžela se sanko ("3vé") – tj. vysoké vzdělání, vysoký plat, vysoká postava. Hledají partnera, se kterým mohou "společně růst" spíše než utvořit "pár na bázi přátelství", což bylo dočasně dost populární. T. Naitová je ale překvapena, že císařské zasnožení ovlivnilo více muže než ženy. Zdá se, že muži, kteří vždy kladli důraz především na věk partnerky, zaujala poznámka korunního prince, že důležité pro něj a jeho budoucí ženu je "mít stejné životní hodnoty".

PEČLIVÉ PROPRACOVANÁ DVORSKÁ ROUCHA DODAJÍ SVATBĚ MAJESTÁTNÍ NÁDCH

Svatba korunního prince Naruhita s dívkou z lidu Masako Owadové rozsvítla v myslích japonských podnikatelů zárovky. Mezi nimi jsou dvě společnosti, které doufají, že se oživí zájem o tradiční císařské oděvy a chťejí na tom vydělat.

Mogi Shoji KK, tokijská společnost zabývající se půjčováním oděvů, vyrobila *džínihitoe* (dvanáctivrstvé kimono, jaké nosily dvorní dámy ve starém Japonsku) a *ikan-kokutai* (formální oděv pro starověké šlechtice), které je možné si vypůjčit pro svatební obřad.

Alps Shoji KK, velkoobchod s oděvy, plánuje dát na trh princeznin šatník pro takové příležitosti, jako jsou narozeniny, hudební večírky apod.

Vyrobil luxusní roucha stálo firmu Mogi přes 50 milionů jenů (\$ 446.000,-). Modelem pro ženské kimono byl oděv císařovny Šóken, manželky císaře Meidži. Tento malý dotek tradice nepříjde laciné – vypůjčit si obě kimona stojí 1,2 milionu jenů. Ale v rámci propagační kampaně firmy je bude letos moci použít jeden pár zdarma.

Oděv pro dívky u firmy Alps sestává z jednoduchých šatů "robe decollete", sukně, bolérka s třicetivrstevnými rukávy, stuh, ná-

hrdelniku, paruky a čelenky. Sukně s bolérkem jsou krajkové, čelenka je z křišťálového skla. Komplet se bude prodávat v obchodních domech a speciálních obchodech za 30.000 jenů. Bylo ale vyrobeno jen 3000 kompletů.

CÍSAŘSKÉ SVATEBNÍ DARY VŠEM

Perly se prodávají jako horké placky. Stejně tak Toyota Corolla II a jeden typ kabátu, vyrobený v Německu. Proč? Protože Masako Owadová miluje šperky z perel, jezdila v tomto autě a bývala viděna v jistém pláští z ciziny.

Mluví firmu Mikimoto, největší "perlové" společnosti, připustil, že od přelomu roku jenom prodej perlových náhrdelníků vzrostl o 15 % oproti roku předchozímu.

I když výrobci těchto předmětů pochopitelně neuvádějí ve svých inzerátech princeznu "slabost" pro toto zboží, vyšlo nedávno najevo, že výrobce perel Tazaki daroval v úmru sňoubence korunního prince perlový náhrdelník v hodnotě 45 tisíc dolarů. Problémem je, že prezident této firmy vystoupil v televizní varietní show a o daru se veřejně zmínil, evidentně ve snaze zvýšit zájem o výrobky firmy. To je proti nepsané dohodě nezmiňovat se před veřejností o žádném daru za císařskou rodinu.

Tošiaki Kawahara, komentátor císařských záležitostí připomněl, že když se před 35 lety zasnoubila císařovna Mičiko s císařem Akihito, její otec kategoricky odmítl přijmout jakýkoli dar. Jedi-

nou výjimkou byli papíroví jeřábí – dárek od mateřské školy v sousedství. Kawahara řekl "Rodina císařovny Mičiko byla velmi noblesní. Owadovi by se měli učit sebeovládání a disciplíně u otce císařovny Mičiko."

Finanční náklady spojené s chystanou svatbou musí být pro Owadovy obrovské a je proto dobře pochopitelné, proč byl přijat tak drahý perlový náhrdelník.

Matka Masako se obrátila na tisk s prosbou, aby nesledovali její dceru, když jde do Císařského paláce. "Kvůli zájmu sdělovacích prostředků si Masako ani nemůže jít zaběhat dva dny po sňatbě stejné oblečená. Dobře si uvědomujeme, jak je pro Owadovi těžké žádat Masako, aby každý den nosila něco jiného," vysvětlil zdroj blízký Agentuře pro správu císařských záležitostí.

BEZPEČNOST ZA 15,6 MILIONŮ DOLARŮ

Bezpečnost v průběhu svatby korunního prince Naruhita a Masako Owadové byla rozhodnutím vlády ze dne 26. dubna dotována částkou 15,6 milionů USD.

Podle rozhodnutí náměstka ministra pro správu bude tento obnos čerpán z rezervních fondů rozpočtu fiskálního roku 1993.

Na základě předpokladů agentury císařského dvora byla na svatbu a oslavy s ní spojené kabinetem přidělena suma 3,2 milionů USD.

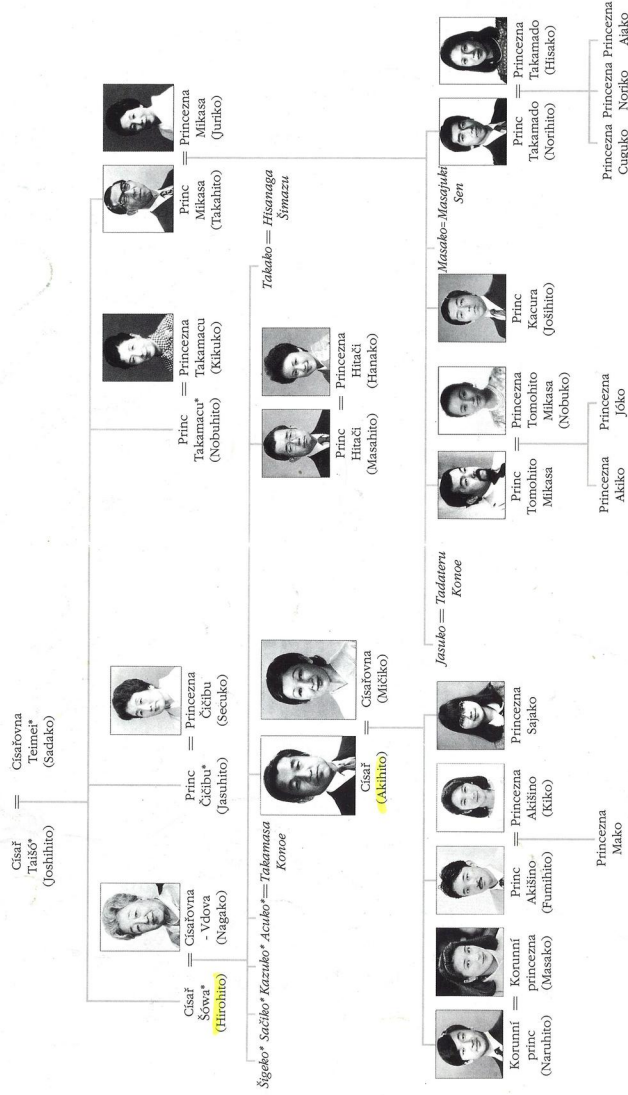

Novinři před rezidencí Owadových

Owadovi: zleva - matka Jumiko, Masako, otec Hišai a dvojčata Reiko a Secuko

Genealogie císařské rodiny

Jména kursívou jsou bývalé princezny, které byly po svatbě z císařské rodiny vyřazeny.

• Mrtví

Design & realization **Studio K.O.H.**